

Ο άνθρωπος ξεκίνησε το μακρύ ταξίδι του στον πολιτισμό, όταν ανακάλυψε τη χρησιμότητα της φωτιάς. Στην αρχή, τη συντηρούσε όπου την έβρισκε, είτε είχε δημιουργηθεί εξαιτίας κεραυνού είτε από τις ακτίνες του ήλιου που τύχαινε να περνούν από φυσικά κάτοπτρα. Βρήκε τις ύλες εκείνες που μπορούσαν να τη διατηρούν άσβεστη (στεγνό ξύλο, κυρίως) και την τροφοδοτούσε συνέχεια. Ήταν μπελάς. Και εμπειρείχε το ρίσκο του σβησίματός της. Βάλθηκε να βρει τρόπους να τη δημιουργεί. Ανακάλυψε δυο: Ο πρώτος, τρίβοντας μεταξύ τους δυο ξύλα, το «τρύπανον» στη σχισμή της «εσχάρας». Ο δεύτερος, χτυπώντας δυο πέτρες μεταξύ τους, κυρίως πυρίτη λίθο. Ήταν δώρο θεϊκό. Στην αρχαία Ελλάδα, το απέδωσαν σε συνεισφορά στον άνθρωπο από τον Προμηθέα που την έκλεψε από τους θεούς του Ολύμπου. Ξεκίνησε η μακρά πορεία της χρήσης της.

Στην αρχή, τελειοποίησε τον πρώτο τρόπο, περιστρέφοντας το «τρύπανον» με τις παλάμες ή με ένα σχοινί. Έπειτα, πέτυχε να δημιουργεί υψηλές θερμοκρασίες κι έτσι να κατεργάζεται τα μέταλλα.

Γιος αμαξηλάτη, ο Γερμανός Βόλφρανγκ Γιόχαν Döbereiner γεννήθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 1780 κι εξελίχθηκε σε έναν από τους μεγαλύτερους χημικούς της εποχής του, καθιερώνοντας και τους νόμους των περιοδικών στοιχείων. Στα 1810, ήταν καθηγητής πανεπιστημίου και φίλος του Γκαίτε. Η ανθρωπότητα όμως τον ευγνωμονεί και για τη μεγάλη του εφεύρεση: Τον αναπτήρα «Döbereiner lamp» που παρουσίασε στα 1823. Στην πραγματικότητα, ήταν η εξέλιξη του δεύτερου από τους αρχαίους τρόπους για το άναμμα της φωτιάς. Χρησιμοποιούσε πυρίτη λίθο και μινιατούρα δοχείο καυσίμου για τη διατήρησή της: Είχε γεννηθεί το «τσακμάκι», πρόδρομος του αναπτήρα.

Είχαν προηγηθεί, το 1805, τα σπέρτα που αναφλέγονταν με βύθιση σε θειικό οξύ. Κι ακολούθησαν, το 1827, τα «σπέρτα τριβής» που απαγορεύτηκαν στα 1831, επειδή ανέδιδαν δηλητηριώδεις αναθυμιάσεις. Τα και σήμερα σε χρήση «σουηδικά σπέρτα» εφευρέθηκαν το 1848.

(Έθνος της Κυριακής, 4.10.2009) (τελευταία επεξεργασία, 23.10.2010)